

BRANDKÅRSTIDSKRIFT

Nr 12

Organ för Svenska Brandkårens Riksförbund
Redaktion: Styrmansg. 1, Stockholm. Tel. 606308. Postg. 4870.
Redaktör och utgivare: Kapten Erik Gillner

1940
22 årgången

Försiktighet vid användning av brandfilter.

Tid efter annan hör man talas om rökförgiftningar i samband med eldsläckning, och vid närmare utredning har det visat sig, att vederbörande härvid använt sig av brandfilter. Härav framgår med allra största tydlighet, att kännedomen om *brandfiltrets begränsning* icke är tillräckligt spridd, och att eldsläckningspersonalen i allmänhet litar för mycket på brandfiltret, *i tro att det tar upp alla gaser*. Det kan därför icke nog varnas mot ett kritiklöst användande av brandfiltret, och jag vill här nedan söka klargöra, när man kan använda detsamma, och när det *icke får användas*.

Först och främst vill jag konstatera, att Brandfiltrets användning är mycket begränsad, enär det varken skyddar mot Koloxid eller Kolsyra, och icke kan användas vid Syrgasbrist, 3 faktorer, som vi alltid måste räkna med vid

inomhusbränder. Av de 3 faktorerna kunna vi tämligen snart avfärda Kolsyreförekomst och Syrgasbrist. Jag nämner dessa gemensamt, enär de alltid stå i ett visst förhållande till varandra. Har det bildats mycket Kolsyra så har syrgasprocenten gått ned motsvarande grad. Kolsyra och syrgasbrist förekomma givetvis vid alla förbränningar, men mycket sällan i högre grad och aldrig i farlig utsträckning, sedan något som helst drag uppkommit i lokalen. Vi känna till stickflamman och veta, att syrgasen strävar att jämnt fördela sig i atmosfären. Dessutom äro följderna av att vistas i syrgasfattig luft eller av en kolsyreförgiftning icke på långt när så farliga som av en koloxidförgiftning. Under förutsättning att döden icke omedelbart inträtt till följd av särskilt ogynnsamma omständigheter, blir vederbörande så gott som ome-

delbart återställd i friskluft, då däremot en relativt ringa förgiftning av Koloxid kan medföra långvarig, ja obotlig skada.

Är man osäker om rökförhållanden på eldstället, är det absolut bättre att arbeta utan brandfilter än med detsamma. Jag tror icke det är oberättigat att geva brandfiltret skulden till att flera rökförgiftningar förekomma nu för tiden än förr, då man icke hade filter-skydd. De kraftiga men ofarliga retgaserna i röken voro härvid en fullt tillräcklig värdeätare på, hur mycket rök man tålde.

Genom att brandmannen använder brandfilter, som väl tager upp de märkbara retgaserna, men släpper igenom den oförnimbara och farliga koloxiden, utsätter han sig för tvenne frestelser, som av naturliga skäl icke förekomma, då han arbetar utan skydd nämligen:

1. att tränga in längre i lokalen, vistas längre i röken och således insupa mera Koloxid än han skulle göra utan skydd;

2. att av bekvämlighetsskäl inte bry sig om att med ansiktet söka sig ned till golvet, där som vi veta den bästa luften med den minsta Koloxiden alltid finnes.

Iakttagelser man de försiktighetsmått, som följer här nedan betr. Koloxidfaran, torde man dock vara på den säkra sidan. Framhållas bör emellertid, att det här talas om eldsvådor och icke om gruvor, brunnar, tankar o. dyl., där filter över huvudtaget aldrig får förekomma, på grund av att andra farliga gaser såsom sumpgas, bensin-gas m. fl. där kunna kvarligga och även kunna förorsaka verklig syrgasbrist långt under den nödvändiga syrgasprocenten.

Koloxiden är farlig av följande orsaker:

Genom att även i svag koncentration vara ytterst farlig för människan,

genom att icke påverka vare sig syn, lukt eller smak,

genom att icke ge sig till känna förrän den redan förgiftat blodet, vilket i svagare koncentration kan visa sig först efter flera timmar,

genom att uppträda vid nästan alla inomhusbränder, och

genom att vara tämligen svår att vädra ut.

Redan 0,01 vol.-% kan efter längre inandning göra sig märkbar genom huvudvärk, svindel m. m. 0,1 vol.-% är livsfarlig efter 2 tim. inandning, 0,5 % efter en halvtimmas och 1 hel % kan medföra döden redan efter några min. Och att sådana koncentrationer ingalunda äro ovanliga vid eldsvådor inomhus är tämligen säkert. Då det kan vara av intresse att höra, vad statistiken säger, vill jag nämna några siffror från Köpenhamn, där pipettprov toges vid alla större eldsvådor. Sålunda ha av 46 prov 37 haft 0,05 vol.-%; 27 hade 0,1 vol.-%; 10 hade 0,4 vol.-% och vid 4 eldsvådor förekom mellan 1 och 2 vol.-% koloxid. Av dessa 4 sistnämnda fall timade 1 i en kartongfabrik med eld i papper och trä, 1 i en chokladfabrik med eld i cacao och trä, 1 i ett rökeri med eld i fläsk och trä samt 1 i en pappershandel med eld i papper och celluloid.

Å andra sidan hava svåra bränder utan varje spår av Koloxid förekommit vid eld i möbler i bostadsrum, i olja i transformatorhus och garage, i pappersavfall och trävaror i källare o. s. v.

Tjock och svart rök är ingalunda tecken på att Koloxid uppträder såsom t. ex. vid oljebränder, lika litet som lätt, genomskinlig rök är ofarlig, som t. ex. vid eld i kol och koks.

Man kan tydligen aldrig med bestämdhet sluta sig till, vilka lokaler och vilka ämnen som äro farligast, men det är en god regel att

alltid räkna med Koloxid i följande fall:

1. I instängda lokaler, där elden brunnit längre tid under dålig lufttillförsel.

2. I lokaler där elden icke brinner med låga utan endast pyr.

3. I instängda lokaler dit röken trängt igenom väggar och tak från en intilliggande eldhärd.

4. Vid eld i kol, celluloid, vissa kemikalier och färger.

Det är visserligen vanskligt att ge några positiva regler för de fall då Koloxid *icke alls* eller *i blott ringa grad* förekommer, men jag vågar mig dock på att föreslå användande av Brandfilter i följande fall nämligen:

A. Vid inomhusbränder, som man kommer på i så tidigt stadium, att elden fortfarande brinner med häftig och klar låga.

B. Vid inomhusbränder sedan ventilation kommit igång ordentligt, t. ex. vid eftersläckning.

C. Vid utomhusbränder i allmänhet samt i övrigt när man själv

befinner sig utomhus i röken från en inomhusbrand t. ex. på ett tak vid en vindsfyr eller dyl.

Är man osäker angående rökens Koloxidhalt, kan man med fördel använda sig av en Koloxidmätare, av vilka ett flertal finnas i handeln.

Av det sagda torde med önskvärd tydlighet framgå, att vi böra tänka oss noga för innan vi använda brandfilter vid eldsvådor. En sammanfattning ger följande regler:

Använd aldrig brandfilter i ovan angivna 4 fall (1, 2, 3, 4).

Använd filtret endast i ovan angivna 3 fall (A, B, C).

Iakttag alltid största försiktighet vid användning av brandfilter.

Sök snarast möjligt ordna effektiv ventilation.

Arbeta aldrig ensam i en rökfylld lokal.

Håll Eder även med filter med *ansiktet nära golvet*, där både luften och sikten äro bättre samt värmen mindre.

Detta märke

på Edra försäkringsbrev garanterar

ett effektivt försäkringskydd

Vid försäkringsbehov anlita därför

HANSA

STOCKHOLM

Telefonanrop: Hansa.

Giv akt på de kännetecken, som komma vid begynnande Koloxidförgiftning: Huvudvärk särskilt i bakhuvudet, öronsusning, svindel, kvaljningar.

Använd så mycket som möjligt koloxidfilter, syrgasapparat eller friskluftapparat. Även om det synes onödigt många gånger, är det bättre att vara på den säkra sidan. För dem som icke hava råd att till sin brandkår anskaffa tyngre rök-

skydd, såsom syrgas- eller friskluftapparater eller det större koloxidfiltret vill jag meddela, att ett mindre och billigare koloxidfilter troligen kommer att bli tillgängligt inom en snar framtid.

I samband härmed vill jag framhålla, att ansiktsskyddet ensamt kan vara utomordentligt värdefullt som skydd mot strålvärme vid stark hetta.

A. Grill.

Brandtjänstens ordnande i Karlstad med hänsyn till luftskyddstillståndet.

Fredsorganisation.

Brandväsendet i Karlstad är organiserat som en fristående ekonomisk och administrativ enhet under ledning av en av stadsfullmäktige utsedd brandstyrelse. Brandchefen leder och ansvarar för verkets förvaltning, vari han biträdes av vice brandchefen, vilken tillika är brandmästare. För den ekonomiska bokföringen svarar stadskassan.

Brandkåren är organiserad som en stark station. Brandstyrkan består förutom av brandchef och vice brandchef av 23 man. Dessutom av en borgarbrandkår om 28 man. Någon allmän brandkår finnes ej. Vid större eldsvådor kan hjälp begäras från Kungl. Värmlands regemente och intilliggande industribrandkårer, med vilka avtal härom slutits.

Materieltillgångar.

Av de viktigaste materielen märkes 2 st. automobilmotorsprutor, varav en är försedd med mekanisk stege, 4 st. bogserbara motorsprutor, 1 st. ångspruta och 1 st. skumaggregat. Den sammanlagda pumpkapaciteten utgör 7,740 min/liter vid 9 kg:s pumptryck. Dessutom finnes 1 st. stationär centrifugal-

pump, 3 st. stationära skumsläckningsaggregat och 375 st. brandposter med ett maximaltryck av 4,5 kg.

Slangförrådet utgör c:a 6,000 m. Härtill kommer viktigare armatur, såsom brandposthuvuden, grenrör, strålrör, gasmasker, syrgasapparater o. dyl. Dessutom tillkommer all enskild eldsläckningsredskap.

Sotningsväsendet.

Hela stadsområdet utgör ett sotningsdistrikt. Personalen utgöres av skorstensfejarmästare, verkmästare och erforderligt antal arbetare och lärlingar.

Krigsorganisation eller brandväsendets luftskyddsplan.

Vid uppgörandet av denna plan har hänsyn tagits till de organisationer och uppfattningar man i utlandets större städer fastställt såsom tjänliga; sålunda ha släckningstaktiska regler o. s. v. givits vederbörlig hänsyn. Vidare ha givetvis luftskyddsinspektionens allmänna anvisningar följts, där så låtit sig göra. Det utgås sålunda från, att brandkårens egentliga huvudkrafter måste decentraliseras

för att ej äventyra allt för stora person- och materialskador vid flyganfall.

Vid utformningen av organisationen och den slutliga planen ha en massa olika synpunkter tagits i beaktande, varvid de *taktiska* synpunkterna fått avgörande betydelse.

Organisation av den för luftskyddstillstånd avsedda, *förstärkta brandkåren* bör i görligaste mån ansluta sig till fredsorganisationen. En väl prövad och uppbyggd fredsorganisation, som visat sig ändamålsenlig, bör icke nedrivas.

Större industrier förutsätts organisera sitt förstahands brandförsvaret mera effektivt än vad som i fredstid som regel är fallet.

På grund av älvförbindelsernas sårbarhet, (bild 1), ha stadsdelarna *Tingvalla, Herrhagen med Haga, Klara med Strand, Viken* samt *Sundsta med Norrstrand* givits var för sig en relativt självständig ställning. Släckningskrafterna inom Herrhagen och Haga ha något överdimensionerats, beroende på dessa stadsdelars viktiga industri- och hamnanläggningar.

Den ekonomiska administrationen föreslås bibehållen som i fredstid.

Brandkårspersonalen och materielen ha måst utökas avsevärt. Det *allmänna* luftskyddets brandtjänst utgör stadens skydd mot storbrand eller katastrofbrand, medan det *enskilda* luftskyddets — hemskyddets — brandtjänst, generellt kan betecknas som skydd vid tillbud och mot lokala eldsvådor.

Organisationen omfattar större och mindre avdelningar. För att ange dessa avdelningars karaktär är det lämpligt att beteckna dem såsom *släckningsenheter*, resp. *hjälp-enheter*. Dessa äro så placerade, att deras läge och antal motsvarar de taktiska fordringarna.

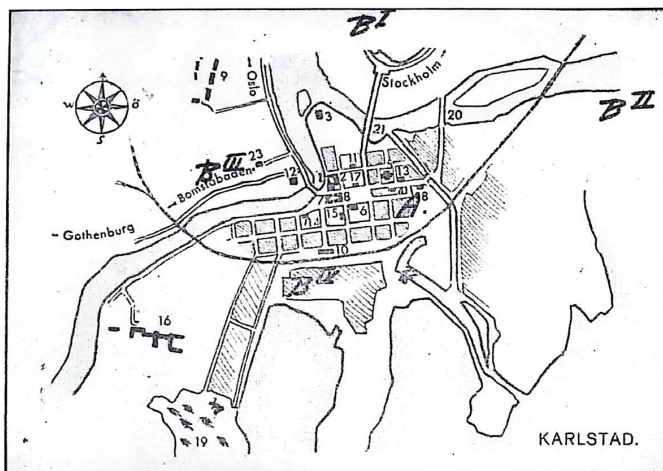
I luftskyddsplanen är brandväsendet organiserat på en huvud-

station och fyra B-stationer. Dessa släckningsenheters uppgift är att med samlad kraft bekämpa eldsvådor vid företag, som äro av särskild betydelse för försvarsberedskapen eller folkförsörjningen, ävensom övriga större eldsvådor. För dessa enheter ha uppförts särskilda byggnader av betong, som på det kraftigaste armerats. De innehålla skyddsrum för personalen, ävensom för brandbilar och motorsprutor samt övrig redskap. Bemanningen av dessa enheter växlar något beroende på läget och de uppgifter de kunna tänkas ställas inför. En tredjedel av personalen utgöres av yrkesbrandmän, under det att den övriga styrkan består av i brandtjänst tränade pojkar. Uttagningen har skett bland icke krigstjänstgöringsskyldiga. Alltså personer i åldern 18—19 år, för de tekniska avdelningarna personer i åldern 46—60 år, varom mera sedan. Dessa avdelningar voro till en början, när luftskyddstillståndet anbefalldes, kasernerade.

Hjälpenhet eller *C-station* är sådan släckningsenhet, vars uppgift är i huvudsak att lämna stöd åt hemskydd, som ej är i stånd att bemästra en utbruten eldsvåda; genom snabbt ingripande kan hjälpenheten här förhindra uppkomsten av en storbrand.

Hjälpenheterna äro nu 15 st. till antalet, men förslag föreligger, att dessa skola utökas till 34 st. De äro förlagda i anslutning till rapportsamlingsställena i staden och i sådana byggnader, att personal och redskap beredes plats i normalskyddsrum. Personalen på dessa enheter utgöres i regel av hjälpsbrandmän, och ha dessa ej varit kasernerade. En del av dessa enheter äro utrustade med motorsprutor om 800 min/liter vid 9 kg:s pumptryck, beroende på sina taktiska uppställningsplatser.

Vid brandkåren finnas vissa *specialförband* uppsatta.

Älvförbindelserna.

Sjuktransporttjänsten,

som handhaves av brandväsendet, har kvinnlig betjäning. Härtill har uttagits personal, som genomgått en särskild utbildningskurs, anordnad vid nyåret 1940. Även denna personalgrupp var till en början kasererad. Särskilda uppställningsplatser ha i splittersäkra skyddsrum iordningställt för ambulansautomobilerna.

Vattenförsörjningsavdelningar.

Dessa äro 2 st. Till varje avdelning ha inmönstrats 12 st. hjälpbrandmän, överåriga. Utrustningen utgöres av 1 st. lastautomobil, 1 st. motorspruta om 2000 min/lit. vid 9 kg:s pumstryck, 500 meter 76 m/m slang och 1000 meter 63 m/m, brandposthuvuden, strålrör, stegar m. m., samt specialkonstruerade grenrör. Vidare äro ett stort antal 3-tums galv. vattenledningsrör upplagda i förråd. De äro avsedda komma till användning för utläggande av provisoriska vattenförsörjningsledningar.

Reparationsgruppen är organiserad på två avdelningar, till varje avdelning har avdelats 12 st. hjälpbrandmän, hörande till yrkesgrupper, elektriker, bilmontörer, smeder, byggnadsarbetare, snickare, rörarbetare o. s. v.

Den ena avdelningen är organiserad som verkstadsgrupp med uppdrag att reparera ev. skadade motorsprutor, bilar, slang och annan brandredskap. Den andra avdelningens huvuduppgift är att reparera och underhålla brandtelegraf- och signalledningar.

Brandkären förfogar även över förband för vissa tekniska arbetsuppgifters lösande. Dessa *röjningsgrupper* äro avsedda för evakuering av byggnader, som äro hotade, eller sådana, som ev. måste offras, exempelvis för brands begränsning medelst sprängning. Vidare för utförande av röjning, direkt anslutning till eldsläckning m. m. För hela personal- och redskapsorganisationen är ett kortregister upplagt.

Vatten för eldsläckning. Staden ligger på delatlandet av Klarälven, varför någon brist på vatten för eldsläckning ej bör förefinnas. Men det oaktat har en hel del åtgärder måst vidtagas. En massa nedfartsvägar och uppställningsplatser för motorsprutor ha iordningställts dels vid älven och dels vid andra vattensamlingar. Dessutom ha c:a 20 st. brandbrunnar och branddammar anordnats.

Brandkårens alarmering.

Vid luftskyddstillstånd sker i allmänhet alarmeringen på samma sätt som i fredstid genom brandskåp, telefon eller bud.

Vid alarmering under flyglarm ha särskilda åtgärder vidtagits. Brandskåpen — samtliga äro försedda med telefon — äro då satta ur funktion, så att *allmänheten* ej kan alarmera brandkåren genom brandskåpen.

För framförande av order, meddelanden, och rapporter vid flyglarmstillstånd finnas särskilda rapporteringsställen inrättade.

Vid alla brandskåpen ha skyltar uppsatts, vilka underrätta allmänheten om att brandskåpet eller dess telefon icke få användas.

Särskilda ledningar, jordkablar, ha nedlagts mellan brandstationen och luftskyddscentralen. Brandskåpen kunna härigenom överkopplas från brandtelegrafan till luftskyddscentralen, och kunna brandskåpens telefoner således tjänstgöra som förmedlare av order och rapporter mellan luftskyddscentralen å ena sidan och rapporteringsställen och släckningsenheter å andra sidan.

Observationsposter finnas placerade på särskilt anordnade utkiksplatser, brandtorn. Mellan tornen och luftskyddscentralen finnas direkta telefonledningar. På varje brandtorn finnes en pejlingsskiva, vilken är fastsatt å ett bord och så placerad, att man kan taga pej-

lingar horisonten runt. Skivan är indelad i 400 streck, med 0-strecket inriktat mot norr. På skivan finnes en alhidad, rörlig kring en tapp i skivans centrum, försedd med två dioptrar, den ena anordnad som syftpinne, den andra som ett öga, siktögat.

För utrönandet av riktningen till en eldsvåda eller dyl., inställes alhidaden med syftpinne mot eldsvådan på så sätt, att siktögat och syftpinne äro väl överens med målet, och avläses strecktalet, som är synligt mot tråden i ögat på alhidaden. Det avlästa strecktalet och målets natur skall omgående rapporteras till luftskyddscentralen. På luftskyddscentralen kan man sedan snabbt på kartan inpricka den inrapporterade eldsvådan.

Uttryckning av släckningsenheter till eldsvådor o. dyl. sker i *regel* på order från luftskyddsledningen. Däremot kunna vissa hjälpenheter ingripa på anmodan direkt från rapporteringsställets befälhavare. En sådan uttryckning skall emellertid omgående meddelas till luftskyddsledningen från rapporteringsstället, så att dirigerandet av de olika eldsläckningsavdelningarna ändock kan bibehållas i största möjliga grad, och luftskyddsledningen vid större eldsvåda eller hotande katastrofbrand har möjlighet att omdirigera de utryckta enheterna och koncentrera eldsläckningskrafterna mot hotade punkter.

Industriluftskyddets brandtjänst.

Möjligheten att begränsa verkingarna av ett flyganfall mot en industrianläggning blir i hög grad beroende på, hur etablissemnet är uppfört ur brandteknisk synpunkt. Svensk industris och handels betydelse för folkförsörjning och försvar behöver här icke närmare kommenteras. Det måste numera stå klart för varje medborgare i vårt land, att grundvalen för

vårt oberoende vilar icke blott på våra militära försvarskrafter, utan även på vår ekonomiska och tekniska beredskap. Att här närmare gå in på alla de förebyggande brandskyddsåtgärderna vid industri- och fabriksbyggnader skulle föra för långt. Jag vill dock framhålla några grundprinciper. Gyttja inte ihop byggnaderna, rensa upp vindarna, undvik stora sammanhängande fabriks- och magasinlokaler! Sektionera! Sätt in *brandtrygga* dörrar i öppningar i brandmurar och brandsäkra sektioneringsväggar. Mura igen "onödiga" öppningar. Avskilj de brandfarligaste delarna från de mindre farliga. Se efter, att alla elektriska ledningar och all elektrisk armatur jämte installationer äro av högsta klass. Glöm inte, att *ordning* och *snygghet* är fundamentallagar för allt brandskydd, givetvis även för luftskydd.

Till sist, glöm inte, att även den enklaste brandsläkningsredskap måste vårdas och skötas, så att den ständigt, sommar som vinter, är funktionsduglig! Glöm inte, att *varje* vecka prova motorsprutorna!

Inom Karlstad stad ha en del industrier skaffat sig motorsprutor av alla storhetsgrader, från 1600 min/lit. vid 9 kg. tryck till 400 min/lit vid 5 kg. tryck. Dessutom ha 6 inrättningar uppsatt frivilliga brandkärer och anslutit sig till Värmlands läns Brandkårsförbund, resp. Svenska Brandkärernas Riksförbund.

Det enskilda luftskyddets brandtjänst.

Här ha husbrandvakter organiserats och utbildats. Vidare ha vindsröjningar anbefallts och verkstälts. Trämellanväggar och träinredningar på vindar ha, där så låtit sig göra, borttagits och ersatts med mellanväggar av järnträsnät. Inom en del fastigheter ha sektioneringsväggar av brandsäkert mate-

rial uppsatts. Ävenså ha extra brandbottnar anordnats. Det enskilda luftskyddets brandtjänst är av utomordentlig vikt för samhället och inte minst för hus- och lägenhetsinnehavare. Därför bör hemskyddsledare, chefsinstruktörer o. dyl. vid uttagandet av personal i hemskyddets brandtjänst nedlägga ett omsorgsfullt arbete och inte uttaga första bästa, bara för att det skall finnas någon eller några i husbrandvakten. Här har vid en mönstring konstaterats, att en lam person uttagits som brandvakt. Oförlätlig nonchalans! All personal i husbrandvakten böra delta i utbildningskurser och därefter visa sig nöjaktigt ha tillgodogjort sig utbildningen.

Skogsluftskyddets brandtjänst.

Skogsluftskyddets brandskydd är ordnad jämligt lagen om förekommande och släckning av skogseld, S. F. 222/1937.

Brandroten är indelad i 3 kretsar. I varje krets är personaltillgången följande: förmän och uppåddare, 50 st. beredskapsmän, i första uppåddet 100 och i andra uppåddet 100, eller tillsammans 250 man. För bevakningen av skogsområdena svara de tidigare omnämnda observationsposterna. En del släckningsredskap, såsom yxor, sågar, spadar, hinkar, flåhackor m. m. jämte sjukvårdsmateriel ha anskaffats och upplagts i förråd.

Till slut vill jag ej underlåta att påminna om ett argument i brandskyddspropagandan, vars tillämplighet under den beredskapstid vi leva i, är påfallande. Det totala kriget, det oinskränkta kriget har tagit mordbranden i sin tjänst i en omfattning av oanade mått.

Det pågående kriget har ställt och kommer att ställa fantastiska krav på såväl brandskydd som eldsläckningsväsendet. De stora och omfattande industrieldsvådorna varom vi läsa i dagspressen måste

vara ett observandum. Varje eldsvåda, som drabbar viktig industri eller viktiga förråd och utplag, försvagar obönhörligen landets försvars- och försörjningsmöjligheter. Om vi tolerera miljonskador i fred, riskera vi sådana hundrafalt under krig.

Därför måste effektiva brandskydds- och eldsläckningsåtgärder i tid vidtagas för fosterlandets vitalaste intressen, dess frihet och oberoende.

A. A. Engström.

Lantgårdarnas brandskydd av betydelse för folkförsörjningen.

Radioanförande av civilingenjör TORSTEN GUSTAFSSON.

Den maning, som i radio utgått till alla Sveriges lantbrukare, att på allt upptänkligt sätt skydda sin skörd och vilken gäller särskilt i år, då det kommer mindre i ladorna än vanligt, vill jag här stryka under. Se till att elden, som årligen åstadkommer så stor värdeförstörelse, inte får härja skörden. Vi måste i år spara mer än vanligt.

Detta kan ske på många sätt, och det minst kännbara blir naturligtvis att man är varsam med vad man redan har. Varsamhet och sparsamhet äro två ord, som rimma väl! Vid sidan om den militära beredskapen, hemvärnet, luftskyddet och skogsbrandskyddet, som alla måste bringas upp till hög aktivitet, gäller det att organisera alla krafter för folkförsörjningen. Vi måste alla komma ihåg att vårt försörjningsläge är sådant, att vi inte utan vidare kan låta någonting förstöras i onödan. Risken härför är ju alltid aktuell inte minst genom det oroande stora antalet eldsvådor inom lantbruket, vilka äro farliga inte minst under skördetiden.

I år ha vi haft ett värdefullt exempel på att det genom speciella anordningar och ökad vaksamhet går att i hög grad nedbringa ska-

dor — jag tänker då på skogsbränderna.

Vi ha i år kanske haft ett rekordår, då det gäller antalet skogsbränder, medan däremot värdet av den skog, som fördärvats av eld, är relativt litet, beroende på att bränderna till följd av den ökade vaksamheten upptäckts i god tid.

Nu är tiden inne, då skörden skall bärgas, och då gäller det att fullfölja det vackra exemplet från skogen.

För att man skall få en uppfattning om vad det är för värden, som här stå på spel, kan en sammanställning över brandskador, som uppstått inom lantbruket i Skåne, ge oss en god vägledning. En undersökning som gjorts rörande brandskador under åren 1922—33, visar att den sammanlagda skadesumman uppgick till icke mindre än 38 miljoner kronor!

Men nu spelar försäkringen en mera underordnad roll. *Det är i främsta rummet varutillgångarna, som måste skyddas åt landet och folkförsörjningen.* Vi befinna oss i det läget att vi till följd av handelsavspärrningarna, i en utsträckning som sällan tillföre äro hänvisade åt oss själva. När det nu gäller för oss att i bokstavlig me-

ning sköta om vårt hus, måste vi i första hand inrikta oss på att undvika att eld uppstår, och i andra hand, vilket givetvis är minst lika viktigt, se till att vi har möjligheter att begränsa verkan av en eld, som uppstått och i allra bästa fall på att helt kunna släcka elden. Hur skall nu detta gå till?

För att kunna förstå vad man först och främst skall sätta in sina krafter på, så kan jag nämna, att av de eldsvådor, vilkas orsak man kunnat utreda, 1/3 berott på bristfälliga eldstäder, skorstensstockar etc. Elektriciteten i en eller annan form har närmast varit ansvarig för de största skadorna, sedan kommer turen till slarv med tändstickor och tobak samt bränder, som uppstått genom spridning från granngårdar. Dessutom finnas åtskilliga anledningar, som man inte alltid tänker på, t. ex. självantändning av en eller annan orsak. En kagge osläckt kalk som står i ett otätt skjul kan på grund av fukt och regnvatten alstra en värmeutveckling, som i sin tur förorsakar brand. Över huvud taget måste man tillse att en överhettning som föranleder skador icke sker i förråden. T. o. m. dåligt torkat hö kan ställa till med en förödande eldsvåda.

Den ökade användningen av motorer inom lantbruket är även skuld till ett mycket stort antal eldsvådor. Varmgång i lager till fodermaskiner kan också förorsaka betydande skador.

Hur skall man nu ordna det för att få ett gott resultat med minsta möjliga kostnad — eller kanske ingen kostnad alls?

Framför allt skall man se över samtliga eldstäder, sota dem ordentligt och inte glömma att sotningen inte varar i evighet. Skorstensstocken skall ses över, sprickorna lagas. Träväggar, trossbotenfyllningar och brännbara delar av yttertaket få icke ligga för nä-

ra rökgången, de böra ligga på ett avstånd av minst 25 cm. från denna. Är det så att några bjälklags-sparrar äro direkt inmurade i och upplagda i skorstensmuren, får man försöka ordna med att bjälkändan lägges upp på annat sätt. En mängd eldsvådor ha uppstått genom att en stock, som varit inmurad i skorstenen, under årens lopp har upphettats och slutligen tagit eld.

Om man bygger nytt, måste man se till att skorstenssockeln kommer att stå på fast grund och är grundlagd frostfritt så att inte sprickor uppkommer på grund av sättningar i murverket. Skorstenarna böra i allmänhet alltid muras av tegel och med fulla fogar.

Har man skogen tätt intill sig, eller om det finns halm- eller spån-tak i närheten, bör man snarast anbringa gnistfångare på skorstenen — särskilt gäller detta om man har halmstacker i närheten av byggnaden.

Eldstäder i ladugårdar måste man vara särskilt aktsam om.

En av de viktigaste skyddsåtgärderna mot elektriciteten som brandanstiftare är *åskledaren*. Detta gäller framför allt stora byggnader. Men kom ihåg att det får inte vara några provisoriska anordningar! Fackmän måste alltid anlitas! Ås-kan är i vissa delar av vårt land en mycket stor brandstiftare, och på långt sikt sett kan det löna sig med en ordentlig åskledare.

Orsaken till att elektriciteten är en så vanlig brandorsak på landet torde vara att ledningarna, om de äro dåligt isolerade, så småningom förstöras genom fukt och även av ammoniakångor i ladugårdarna. Se därför till att prima material alltid användes, och att ledningarna dragas av godkänd installatör. *Laga heller aldrig en säkerhetspropp själv!*

Elektriska motorer, som användas i dammbemängda lokaler, sko-

la alltid vara skyddade, vi kan kalla det kapslade, så att inte den stoffbemängda luften antändes genom gnistbildning. Helst bör sådana maskiner stå i särskilda tegel- eller betongbyggnader med brand-säkert tak.

Man bör försöka ordna det så att man på varje byggnad har en *huvudströmbrytare* vid ingången, så att man, när man lämnar platsen, kan göra ledningsnätet spänningslöst.

Bilar och traktorer måste man alltid vara särskilt försiktig med, och man bör naturligtvis inte ha ett *garage* sammanbyggt med ladugården eller andra lokaliteter, särskilt inte nu, när man i stor utsträckning börjar övergå till gengasdrift, varigenom brandriskerna mångdubblats. Särskilda bestämmelser beträffande gengasen kommer inom en mycket nära framtid att utfärdas. Motorer, som användas för tröskning, få icke ställas närmare en byggnad eller stack än 6 meter. På detta avstånd skall området hållas absolut fritt från halm eller annat brännbart, och det skadar naturligtvis inte, om avståndet kan ökas. Alla slag av motorer böra vara uppställda i särskilda brandsäkra skjul el. dyl.

För att spara arbetskraft ha i dagarna försäkringsbolagen i vissa fall medgivit inkörsel i ekonomibyggnader, när det gäller *traktorer*, som köras på bensin eller olja, naturligtvis inte gengasdrivna sådana, men man skall inte utnyttja detta medgivande i större utsträckning än vad som är absolut nödvändigt. Man måste tänka på gnistorna från avgasrören. Det är inte bara gnistor från avgasrören, som kunna åstadkomma skador, det kan vara olja, som vid fyllning av tanken droppat ner på den varma motorn, det kan vara olja från läckande rör, vilken också tändes. I övrigt kan ju allt brännbart material, som kommer i beröring med

ett hett avgasningsrör, bringas till antändning, och avgasbränder förekommer fortfarande, särskilt när det gäller äldre fordon. Vidare riskerar man att eld uppstår genom fel i den elektriska utrustningen. Se till att Ni iakttaga de föreskrifter, som försäkringsbolaget har uppställt som villkor för brandförsäkringen, annars kan det inträffa att Ni vid en brand går miste om försäkringen eller får nedsatt ersättning.

Åtskilliga eldsvådor ha uppstått genom gnistbildning och varmgång. I *foderhissarnas brytskivor* bör t. ex. endast användas kullager.

Håll reda på tändsticksaskarna, så att inte barnen komma åt dem och undvik själv att röka under arbetet. Var försiktig med öppen eld!

Var och en vet ju, att de *karbidlyktor*, som nu måste användas, i hög grad öka risken för eld. Hur försiktig man än är kan det dock inträffa, att olyckan är framme och att eld uppstår.

Då gäller det förhindra att elden sprider sig genom exempelvis flygbränder, och det är klart att hus med *halm-* eller *spåntak* är mångfaldigt mer utsatta än andra, varför man, i den mån taken behöva ersättas, alltid bör försöka ordna med s. k. hårda tak d. v. s. tak täckta med tegel, eternit eller korrugerad plåt eller kanske också underhållsfri papp.

Halmstaccar böra förläggas så långt som möjligt ifrån byggnader. Gamla träskjul och vagnslider, som äro belägna mellan större, värdefulla byggnader, bör man försöka flytta. Som princip bör man försöka bryta sammanhängande byggnadslängor, som alltid innebära fara för brandens spridning.

Tusentals nötkreatur, hästar och svin brinna årligen inne, därför att man inte tänkt på att vidtaga skyddsåtgärder i god tid. Se till att de finns åminstone *två utgå-*

gar i stall och ladugårdar — ju flera djur, desto flera utgångar. Dörrarna skall gå utåt och skall kunna öppnas både inifrån och utifrån. Helst böra dörrarna leda direkt ut i det fria och icke till en kringbyggd gårdsplan, i vilket fall det nästan alltid händer att kreaturen rusar tillbaka in i elden.

Se till att *foderluckorna* äro täta och helst även plåtbeslagna så att, om det uppstår eld på höloftet. röken och elden inte tränger ned och åstadkommer skada, innan djuren hunnit föras i säkerhet. *Kopplingsanordningarna för kreaturen* måste vara sådana, att man helst med ett handgrepp kan lösgöra hela kreatursbesättningen.

När det gäller själva släckningsarbetet måste man hålla i minnet att vatten är det viktigaste — man skall ha *god tillgång till vatten* och i första hand ordentliga pyttssprutor, gärna sådana av s. k. luftskyddsmodell, vilka äro billiga och effektiva. Man skall ha gott om vattenhinkar och stegar, som finnas lätt tillgängliga, och yxor, gärna några pikyxor. Har man råd, eller när det gäller större gårdar, så är naturligtvis en motorspruta en ovärderlig tillgång. Om man har kemiska eldsläckningsapparater, mås-

te man se till att de äro av den rätta typen. Det duger alltså inte att ha en s. k. pulverapparat för att släcka eld i trä, halm o. d. Dessa kemiska brandsläckare, som ofta föreskrivas vid brandsyn, ha stort värde vid ett omedelbart ingripande, men ha den nackdelen, att man inte hinner med eller kan ladda om dem. Där måste man tillgripa den vanliga pyttssprutan.

Vatten är eldens främste fiende och tillgången på vatten måste tryggas. Har man en öppen damm så bör den förstoras och fördjupas. Såvitt möjligt bör man anlägga en *vattendamm*. En sådan kan på enkelt sätt tätas med ältad lera. Finns det ej möjlighet att anordna en vattenreservoar, får man skaffa sig en handskspruta genom vilken den tillgängliga vattenmängden kan utnyttjas bättre.

Det är nog gott och väl att ha brandmateriel! Men det är lika viktigt att man lärt sig att hantera den. En del övningar med husfolket skadar inte!

Jag slutar med maningen: Var nu dubbelt försiktig med elden! *Tänk på att varje eldsvåda, som vi undvika, bidrager till att vårt försörjningsläge icke försämras.*

LUFTSKYDDSMATERIEL

GASMASKER tillverkade i vår fabrik i Brastad. Godkända av myndigheterna.

SKYDDSRUMSTILLBEHÖR såsom övertrycksventiler, dörrar och luckor, dricksvattensbehållare, självlysande Clarophanfärg, sjukbårar, förbandslådor etc.

BIRGER CARLSON & Co. A-B

STOCKHOLM * TEL. 23 26 55 (VÄXEL)

Utställning och försäljning: MALMSKILLNADSG. 29 * Kontor: MALMSKILLNADSG. 33

Från Finland.

Ministeriets för inrikesärendena beslut

angående grunderna för brandkärernas organisation och utbildning.

Given i Helsingfors den 27 september 1940.

Ministeriet för inrikesärendena har med stöd av 32 § i brandstadgan den 30 december 1933 förordnat:

1 §.

Vad nedan stadgas har avseende å kommunala och till det kommunala brandväsendet hörande ävensom statsinrättningarnas brandkärer.

2 §.

Grundenhet för brandkärsorganisation, utbildning och verksamhet är en arbetsgrupp, bestående av tre man.

3 §.

Spruta med tillhörande bemaning, utrustning och transportmedel samt därtill eventuellt hörande vattenvagn utgör en släckningsenhet, som bör vara så sammansatt, att den med egen kraft förmår utföra vanliga släcknings-, röjnings- och räddningsarbeten.

Till automobilspruta eventuellt hörande transportabel motorspruta betraktas såsom en del av automobilsprutans utrustning.

Till släckningsenhet höra förman, 1—3 maskinskötare samt efter behov 1—5 arbetsgrupper brandmän.

Normalstyrkan är förman, maskinskötare och 2 arbetsgrupper eller sammanlagt 8 man.

4 §.

Släckningspluton består av 2—3 släckningsenheter. Till den kunna även höra utrustnings- eller specialvagnar.

Normalstyrkan är plutonchef, 2 sprutförmän, 3 maskinskötare och 6 arbetsgrupper eller sammanlagt 24 man.

5 §.

Släckningskompani består av 2—4 släckningsplutoner samt eventuellt för särskilda uppdrag utbildad förrättningspluton jämte manskaps-, last- och specialvagnar.

I släckningskompani kunna också fristående släckningsenheter ingå.

Normalstyrkan är kompanichef, 3 släckningsplutoner och 1 förrättningspluton eller sammanlagt 97 man.

6 §.

Med normalstyrka förstås den manskapsnumerär, som man bör eftersträva att hava till förfogande vid stor brand eller annan utomordentlig fara ävensom vid anordnande av grann- och fjärrhjälp.

Brandkärernas och vederbörande avdelningars totalnumerär bör, beroende på brandkårens art och graden av dess alarmberedskap samt rådande förhållanden, såvitt möjligt uppbringas till sådan storlek att åtminstone i detta beslut nämnda normalstyrkor vid behov uppnås vid arbete på brandplatsen.

7 §.

För främjande av utbildning och fjärrhjälp kunna släckningsplutoner och -kompanier jämväl organiseras genom förenande av skilda brandkärer i en eller flera kommuner, varvid som gemensam chef, därest icke annorlunda förordnas,

fungerar chefen för den starkaste av brandkårerna, beräknat enligt deras maskinsprutor.

Förenämnda organisation inverkar icke på brandkårens inre angelägenheter och i brandlagen stadgade kommandoförhållanden på brandplatsen.

8 §.

Vid brandkårens utbildning bör såsom grund användas Allmänna Brandkårsförbundets i Finland exercisreglemente.

Envar brandkårsman bör utbildas så, att han vid behov kan fungera såsom gruppchef.

9 §.

Närmare anvisningar rörande tillämpningen av detta beslut meddelas av brandöverinspektören.

Helsingfors den 27 sept. 1940.

Minister *Ernst von Born*.

Brandöverinspektör *Leo Pesonen*.

Förordning

om ordnande av länens brandförvaltning särskilt med hänsyn till stora eldsvådor.

Given i Helsingfors den 15 november 1940.

På föredragning av ministern för inrikesärendena stadgas med stöd av 61 § brandlagen den 22 juni 1933:

1 §.

För bekämpande av stora eldsvådor indelas länen i fjärrhjälpkretsar, vilkas gränser ministeriet för inrikesärendena fastställer efter länsstyrelsens hörande.

§ 2.

I varje län likasom i varje fjärrhjälpkrets, skall finnas en fjärralarmcentral, vartill länsstyrelsen bestämmer någon lokal alarmcentral efter att därom hava överenskommit med denna.

Länsstyrelsens beslut om bestämmande av fjärralarmcentral, samt om ändring av sådant beslut, skall ofördröjligen delgivas brand- och polischeferna i länet.

3 §.

Länsstyrelse skall efter hörande av brandöverinspektören bland sådana i länet bosatta personer, som

äro förfarna i brandväsendet, utse en brandinspektör för länet och en kretsbrandchef för varje fjärrhjälpkrets samt förordna ställföreträdare för alla dessa.

4 §.

De i 3 § nämnda befattningarna äro oavlönade förtroendeposter, åt vilkas innehavare dock för utförda uppdrag kan tilldelas ersättning enligt länsstyrelsens prövning, i den mån medel för detta ändamål blivit anslagna och ställts till länsstyrelsens förfogande.

5 §.

Länsstyrelse kan anförtro brandinspektören och kretsbrandcheferna sådana åligganden inom brandväsendet, som icke innebära utövande av länsstyrelsen enligt brandlagen tillkommande myndighet.

Angående i 43 § brandlagen stadgad släckningshjälp skall länsstyrelsen på förhand meddela brandinspektören i länet och kretsbrandcheferna nödiga föreskrifter.

6 §.

Närmare anvisningar angående tillämpningen av denna förordning meddelas av ministeriet för inrikesärendena.

Helsingfors den 15 nov. 1940.

I anseende till förfall för
Republikens President:

Statsminister *Risto Ryti*.

Minister för inrikesärendena
Ernst von Born.

*En god jul
och ett lyckosamt år
1941
tillönskas brandkärorna
i Sverige!*

**Svenska Brandkärornas
Riksförbund**

RIKSFÖRBUNDET.

Arbetskommissionens berättelse 1939—1940.

Riksförbundets arbetskommission får härmed avgiva följande berättelse över verksamheten under tiden mellan årsmötena 1939 och 1940.

Arbetskommissionen har sammanträtt i Stockholm den 30. nov. 1939 och dess södra grupp i Göteborg den 29 mars 1940.

Två meddelanden har utgivits, n:r 24/1939 ang. slangkärnor och n:r 25/1940 ang. vattentags anordnande. Dessutom föreligger färdigt för publicering ett meddelande om 12 meters utskjutstege av stålrör.

Arbetskommissionen har f. n. följande ärenden under utredning och arbete, nämligen:

1. Frågan om vissa ändringar i bestämmelserna och taxan för eldsläckningshjälp.

2. Frågan om alarmering av brandmanskap vid automatiserad telefonstation. I denna fråga, som är av största betydelse för de mindre brandkärorna, har samarbete inletts med Kungl. Telegrafverket.

3. Frågan om ändring och utbyte av tyfoner. I denna fråga avvaktas, att en ändring i försäljningsförhållandena skall avgöras,

innan definitivt resultat kan upp-nås.

Under året har *Svensk Standard* av normalkopplingar fastställt enl. S. M. S. 1150—1153, och genom Sveriges Standardiseringskommis-sion har framställning till stats-myndigheterna om ändring i Kungl. förordningen angående normalkopp-lingar gjorts. Genom denna första verkliga standardiseringsbestäm-else på brandkårernas viktigaste armaturdetalj har ett betydelse-fullt steg i rätt riktning tagits. Nya armaturdetaljer äro f. n. under standardisering i vilket arbete arbetskommissionen medverkar.

Under året ha en hel del *nya motorspruttyper* kommit i markna-den, huvudsakligen av lätt typ. Dessa motorsprutkonstruktioner ha framtingats på grund av luft-skyddets behov i samband med stora statsbeställningar av sprutor. Från Luftskyddsinspektionen har

kontakt ej sökts med arbetskommis-sionen före beställningarna, vilket konstateras med beklagande. Vissa nya spruttyper torde nämligen in-nebära endera en sänkning av kva-litén eller återgång till tidigare an-vända och som mindre lämpliga be-funna pumptyper. Det är sanno-likligt att arbetskommissionen kunnat ställa nödig sakkunskap till förfö-gande vid dessa betydelsefulla frå-gors avgörande.

Beträffande *skumsläckningsap-parater* och skumbildande lösning-ar kan antecknas att ett nytt svenskt billigt skummedel kommit i marknaden och försäljes av Sven-ska Skumsläcknings A.-B. I övrigt bjudes inom detta område inga särskilda nyheter.

Borås den 25. augusti 1940.

Rudolf Stridbeck.

Erik Gillner *Harald Sellén.*

Nils Grönvall.

FRÅN LÄNSFÖRBUNDEN.

Östergötlands Brandkärsförbund.

Brandkonsulent: Brandchef A. K:son *Leijonhufvud*. Exp.: Brandstationen, Linköping. Tel. Brandkåren.

Årsberättelse för år 1939.

Förbundets styrelse har under året utgjorts av landshövding Karl Tiselius, ordf., direktör Per Tollin, v. ordf., direktör C. L. Sabelström, kassaförvaltare, och godsförvaltare Åke Joachimsson, Linköping, samtliga valda för tiden intill årsmötet 1941, landsfiskal C. G. Sundius, Valdemarsvik, och byggmästare Karl Johansson, Väderstad, valda för tiden intill årsmötet 1940 samt kantor K. A. Hedrén, Viby, och kapten Johan Segerstéen, Hamra, valda för tiden intill årsmötet 1942.

Suppleanter: Folkskollär. Einar Wahlström, Ljungsbro, brandchef Tore Nylund, Vadstena, brandchef Henrik Carlsson, Borensberg, och brandchef Aug. Wallenthin, Motala.

Brandkärsförbundet har under året varit i tillfälle att ytterligare utvidga sin verksamhet till minskande av brandskadorna å länets landsbygd. Detta har möjliggjorts genom det kraftiga ekonomiska stöd Östergötlands läns Brandstods-bolag givit Brandkärsförbundet. Sålunda har brandkärsförbundet även i år beretts tillfälle tilldela

27 brandkårer vardera 100 kronor i omkostnadsbidrag.

Dessutom har Brandstodsbolaget i och för nyanskaffning av brandredskap, reparationer m. m. lämnat följande bidrag till här nedan nämnda brandkårer, samhällen och verk:

Herrberga	3,400:—
Hjulsbro	1,700:—
Hällestad	1,200:—
Kisa vattenl.-verk....	150:—
Kvillinge	2,125:—
Vadstena	3,200:—
Älvens samhälle	100:—
Summa kronor	11,875:—

Summan av de räntefria lån som Brandstodsbolaget under året beviljat brandkårer inom länet utgjorde kr. 12,000:—.

De till brandkärsförbundet anslutna brandkårer disponerade vid årsskiftet ej mindre än 85 bogserbara motorsprutor, 19 brandautomobiler med fasta pumpar samt 42 redskapsautomobiler.

Nya motorsprutor hava anskaffats av Herrberga, Igelfors, Vadstena och Östra Ryds brandkårer, varjämte tillkommer för luftskyddsändamål anskaffade motorsprutor i de större samhällena inom länet. Brandredskapsautomobiler av Hällestads och Kvillinge brandkårer.

Vid årsskiftet voro till brandkärsförbundet anslutna 28 frivilliga brandkårer, 12 bruks- och industribrandkårer, 20 borgarbrandkårer samt 2 yrkesbrandkårer eller tillsammans 62 brandkårer.

Besök och organisationsarbete för bildande av nya frivilliga brandkårer har av brandkonsulenten verkställt i Östra Ryd och Spångsholms bruk med resultat att Östra Ryds frivilliga brandkår var färdigorganiserad i oktober och att Spångsholms bruks industribrandkår på hösten anslöt sig till förbundet.

Förslag och anvisningar för nyanskaffning av brandredskap samt

övriga anordningar för brandskydd har såväl skriftligt som muntligt lämnats av brandkonsulenten.

Besök vid brandkårerne har förekommit 18 gånger, varvid besiktning av brandmaterielen, instruktion och övningar förekommit. Där så kunnat ske har tillämpningsövningar hållits med två brandkårer samtidigt. Under brandchefens i Skänninge, kapten E. Parment, ledning hölls i närvaro av landshövding Tiselius den 7 oktober i Västra Östergötland och Marstad en brand- och luftskyddsövning, vari ej mindre än 10 brandkårer deltog, nämligen: de frivilliga brandkårerne i Fivelstad, Herrberga, Mantorp och Väderstad, borgarbrandkårerne i Borensberg, Mjölby, Motala, Motala socken och Skänninge samt A.-B. Arctics industribrandkår. Övningen, som avsåg både eldsläckning, indikerings- och saneringstjänst samt sjukvårdstjänst under och efter ett flyganfall, var för de deltagande kårerne mycket lärorik och väckte därjämte berättigad uppmärksamhet bland åskådarna, som härigenom på ett otvetydigt sätt fick en realistisk inblick i ett flyganfalls verkningar.

Släckningsarbete vid inträffade eldsvådor har vid flera tillfällen gemensamt och framgångsrikt utförts av två till flera brandkårer såsom i Viby, Kungs Starby, Gällsta-Lundby och Tifte-Södergård med flera platser. Vid några tillfällen har, under eldsvåda å länets landsbygd, brandkonsulenten av brandstodsbolaget anmodats begiva sig till brandplatsen för att biträda vid ledningen av släckningsarbetet.

Under året har brandkonsulenten beretts tillfälle att besöka Riksförbundets konsulent- och årsmöte i Katrineholm den 24—27 augusti.

Skriftlig rapport över brandkonsulentens verksamhet har avgivits till brandkärsförbundets styrelse och till Svenska Brandkårerne Riksförbund.

Årsmötet hölls i Linköping den

3 juni under stor tillslutning.

I samband med årsmötet hölls den 2 och 3 juni en instruktionskurs, till vilken ett 70-tal brandchefer och brandmän från hela länet infunnit sig.

Instruktionskursens deltagare samlades den 2 juni å brandstationen och hälsades välkomna av förbundets vice ordförande, direktör Per Tollin. På förmiddagen besågs först brandkårens lokaler, varefter praktiska eldsläckningsövningar jämte demonstrationer vidtogs. Eftermiddagen ägnades åt besök vid Tanneforsskolan och Wahlbecks fabriker. Därefter hölls tvenne föredrag, det första av vice brandchefen L. de Brun, som delgav sina intryck av Lissabons brandväsande under en studieresa för några år sedan. Det andra föredraget hölls av brandkonsulenten och avhandlade brandkärernas uppgift i krig. Dagen avslutades med rök- och gaskammarprov.

Förmiddagen den 3 juni upptogs av praktiska motor- och pumpinstruktioner samt demonstration av den dyrbara slangmaterielens vård. Instruktionskursen avslutades med en demonstration av praktiskt hemskydd och leddes av brandkonsulenten.

Årsmötets förhandlingar avhölls i Reginabiografen under ordförandeskap av landshövding Karl Tiselius, som hälsade de närvarande välkomna.

Vid årsmötet företagna val utföll sålunda:

I tur avgående styrelseledamöterna kantor K. A. Hedrén, Viby, och kapten Johan Segerstéen, Hamra,

omvaldes för tiden intill årsmötet 1942.

Till styrelsesuppleanter återvaldes i följande ordning: folkskollärare Einar Wahlström, Ljungsbro, brandchef Tore Nylund, Vadstena, brandchef Henrik Carlsson, Borensberg, och brandchef Aug. Wallenthin Motala.

Till revisorer återvaldes kapten H. G. Clausen, Berg, och friherre Gustaf Lagerfelt, Frösle.

Förutvarande revisorssuppleanterna lantbrukare Josef Pettersson, Kettilstad, och brandchef C. E. Parment, Skänninge, återvaldes likaledes.

Riksförbundets sekreterare, kapten E. Gillner, höll därefter ett föredrag om det modernaste sättet att undervisa brandbefäl och brandmän i eldsläckningsförfarande, nämligen det s. k. eldsläckningsspelet, vilket föredragshållaren också demonstrerade.

Förbundets vice ordförande, direktör Per Tollin, uppläste därefter en av f. d. brandkonsulenten J. M. Wahlström och honom själv författad redogörelse för brandkårsförbundets 25-åriga verksamhet.

Svenska Brandkärernas Riksförbunds medalj i silver jämte diplom hade på förslag av länsförbundets styrelse tilldelats vice brandchefen vid Skänninge brandkår, Ernst Karlsson, och f. d. vice brandchefen vid Hästholmens brandkår, K. A. Pettersson.

Årsmötets förhandlingar voro härmed avslutade.

Östergötlands Läns Brandstodsbolag gav därefter lunch på Stora Hotellet för samtliga mötesdeltagare.

Brandkårsförbundet har haft följande inkomster och utgifter:

I N K O M S T E R:

Kassabehållning från 1938	1,188:44
Influtna årsavgifter	620:—
Anslag från Östergötlands läns Brandstodsbolag	6,500:—
Bidrag från Riksförbundet	300:—
Sparkasseränta	40:45

Summa kronor 8,648:89

UTGIFTER:

Rese- och dagtraktamenten till styrelsen	123: 30
Arvode m. m. till konsulent, sekreterare och kassaförvaltare ..	862: 55
Omkostnader vid årsmötet	134: —
Postporto och diverse utgifter	303: 10
Olycksfallsförsäkringsavgifter	1,892: 50
Anslag till brandkärer	2,800: —
Årsavgifter till Riksförbundet	600: —
Kassabehållning till 1940	1,933: 44

Summa kronor 8,648: 89

KARL TISELIUS.

/ A. Leijonhufvud.

25-årsberättelse över Väderstads frivilliga brandkärs verksamhet.

Efter Mjölby—Hästholmen järnvägs tillkomst, år 1909 började i Väderstad en rätt livlig byggnadsverksamhet, vilket föranledde Östergötlands läns Brandstodsbolag att år 1915 fordra att en brandkår upprättades och övades om brandförsäkringar i fortsättningen skulle få tecknas i nämnda bolag.

Med anledning härav bildades vid sammanträde den 14 oktober 1915 Väderstads frivilliga brandkår.

Till brandchef valdes byggmästaren Karl Johansson och till vice brandchef järnhandelsföreståndaren Robert Johansson.

Till styrelse valdes köpman Oscar Johansson, kantor Ivar André, handl. L. Svensson, disponent Carl Richardsson och byggmästare Ivar Björk.

Kårens första utrustning utgjorde 1 st. 250 m/l handkraftspruta med 25 m. tryckslang, en större vattenbrunn grävdes vid bäcken i södra delen av samhället och här uppsattes en länspump för vattenuppföring. År 1921 byggdes ett mindre hus för förvaring av brandredskapen. 1924 inköptes en 8 met. ställbar stege och samma år inköptes på brandstodsbolagets förslag en Ellehammers motorspruta med

12 m. sugslang och 300 m. tryckslang, allt för en kostnad av kr. 625:—, varav brandstodsbolaget bidrog med kr. 125:—. År 1925 inköptes ett brandsegel och år 1926 grävdes en större vattenbrunn även i norra delen av samhället. År 1928 utökades kårens attiralj med en motorspruta, som inköptes för kr. 3,900:—. Vid samma tillfälle inköptes slangar och kopplingar för kr. 519:37. Till ovanstående kostnader bidrog brandstodsbolaget med kr. 1,500:—.

Till och med år 1930 var varje arbetsför man skyldig att utan ersättning deltaga i kårens övningar. År 1931 ändrades denna bestämmelse så att skriftligt avtal träffades med 16 personer, som skulle deltaga i kårens övningar och utryckningar till brandsläckning mot ett arvode av 1 kr. för varje övning och 1 kr. pr timme vid brandsläckning.

År 1922 inköptes byggnadstomt och uppfördes den nuvarande brandstationen för en summa av kr. 3,300:— (varav kr. 200:— för tomten), härtill erhöles ett bidrag av kr. 1,000 från brandstodsbolaget som erkänsla för kårens arbete. År 1936 inköptes en begagnad personbil som ombyggs till

brandbil, densamma kostade efter ombyggnaden kr. 1,353:20, även härtill bidrog brandstodsbolaget med kr. 900:— . Samma år erhöles från brandstodsbolaget räntefritt lån å kr. 1,500:— att amorteras på 10 år.

År 1937 inköptes 75 m. linneslang med kopplingar för kronor 250:75, samt larmrockar och kaskar för kr. 689:70.

Kåren har under de gångna 25 åren haft minst 6 övningar varje år samt utryckning till brandsläckning 16 gånger, sitt första elddop fick kåren vid en ladugårdsbrand i Karleby år 1916. Största antalet utryckningar under ett år var året 1939 då kåren hade inte mindre än 5 eldsvådor att bekämpa.

För finansiering av kårens verksamhet företogs år 1916 en uttaxering av kr. 1:75 pr 1,000 kronors försäkring samt år 1921 ytterligare kr. 0:50 pr 1,000 kr. försäkring, här nämnda uttaxeringar gällde endast brandförsäkringar inom stationssamhället. På brandstods-kommitténs initiativ uttaxerades år 1928 kr. 0:20 på alla övriga försäkringar inom socknen.

Östergötlands läns brandstods-bolag har som förut nämnts till kåren överlämnat kr. 3,525:— och dessutom bekostar bolaget olycksfallsförsäkringspremierna för kårens medlemmar.

Från Östergötlands Brandkårsförbund har kåren under de 10 senaste åren erhållit ett årligt anslag av 100 kronor. Dessutom har 10 sommarfester hållits, vilka lämnat en nettobehållning av kronor 6,153:78.

Inkomster och utgifter hava under de 25 åren balanserat på kr. 24,246:47 och tillgångar och skul-

der den 31/12 1939 kr. 11,588:52. Skulderna den 31/12 1939 utgjorde kr. 1,420:— .

Den nuvarande styrelsen utgöres av följande personer:

Brandchef, byggmästare Karl Hamnäs, invald 1915, vice chef, lantbr. Einar Johansson, invald 1922, ordf., målarmästare Olgar Björkman, invald 1931, vice ordf., konditor Ernst Johansson, invald 1929, sekr., byggmäst. Ivar Björk, invald 1915, kassör, järnhandelsföreståndare Robert Johansson, invald 1915, vice sekr., fabrikkör Oskar Sjögren, invald 1934.

Alltså har brandchefen, sekreteraren och kassören innehaft sina befattningar sedan kåren bildades. Nuvarande vice brandchefen, ordföranden och förste maskinisten ha även tillhört kåren sedan den bildades.

Kårens tillgångar utgöras av 1 brandstation, 1 brandbil, 1 st. Renault motorspruta å 1000 m/1, 1 st. Ellehammersspruta, 1 st. handkraftspruta, 616 m. slang, därav 302 m. 63 mm. linneslang och 314 m. 50 mm. hampslang, 1 st. brandsegel, 1 st. 8 m. utskjutstege, 2 sjukbårar, 2 st. förbandslådor, diverse hinkar, sår och verktyg samt rockar och kaskar till 16 brandmän. 100 m. 63 mm. linneslang är beställd, men ännu ej levererad.

Vi kunna med glädje se tillbaka på den tid som gått sedan kåren bildades och konstatera att intresset för vårt arbete stegrats år från år, vi hysa även en livlig förhoppning att kåren under dagar som komma skall kunna fylla sitt värv som väktare mot eldens härjningar.

Karl Hamnäs.

Brandchef.